

Trh práce a politika zaměstnanosti

Porovnání vývoje trhu práce v
zemích V4

Zuzana Hrdličková

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.1 Stav před transformací

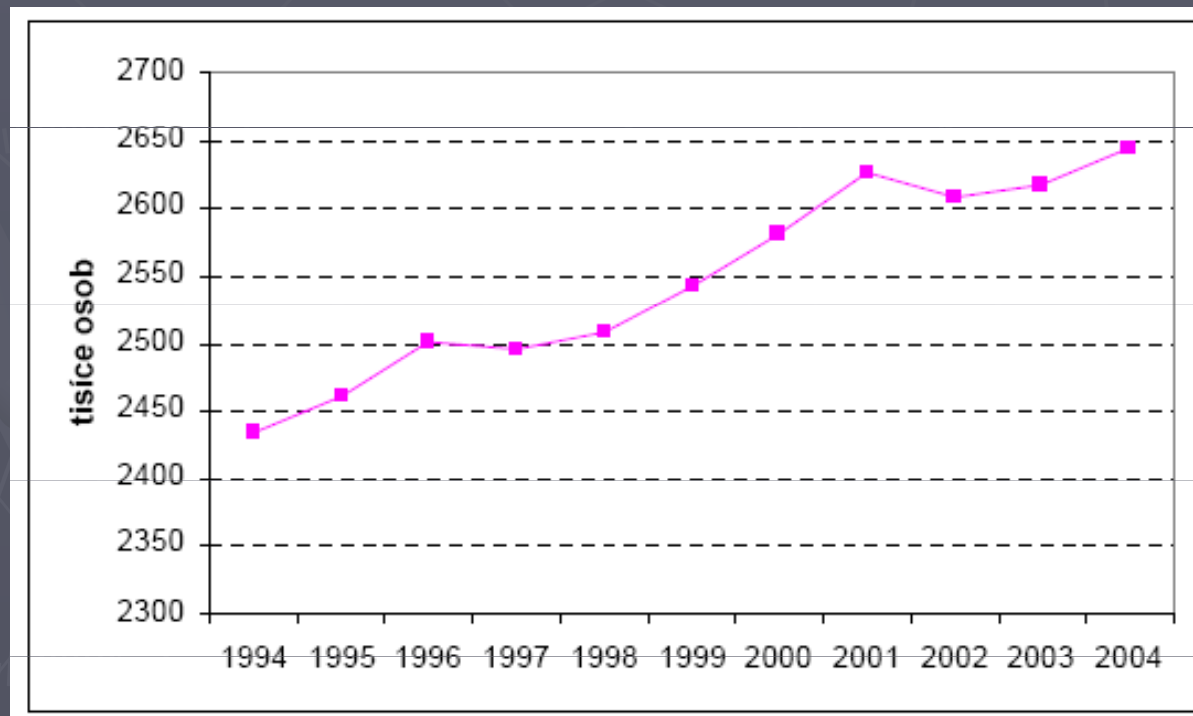
- ▶ Situace byla shodná s ČR
 - Řízené umístování pracovních sil
 - Odměňování pracovní sil neodpovídalo tržnímu ocenění,
 - Byly upřednostňovány strategické dělnické profese
 - Oficiálně nulová nezaměstnanost,
 - Být bez práce bylo trestným činem

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.2 Nabídka práce

Počet pracovních sil v SR v letech 1994–2004 (v tis. osob ve věku 15–64)



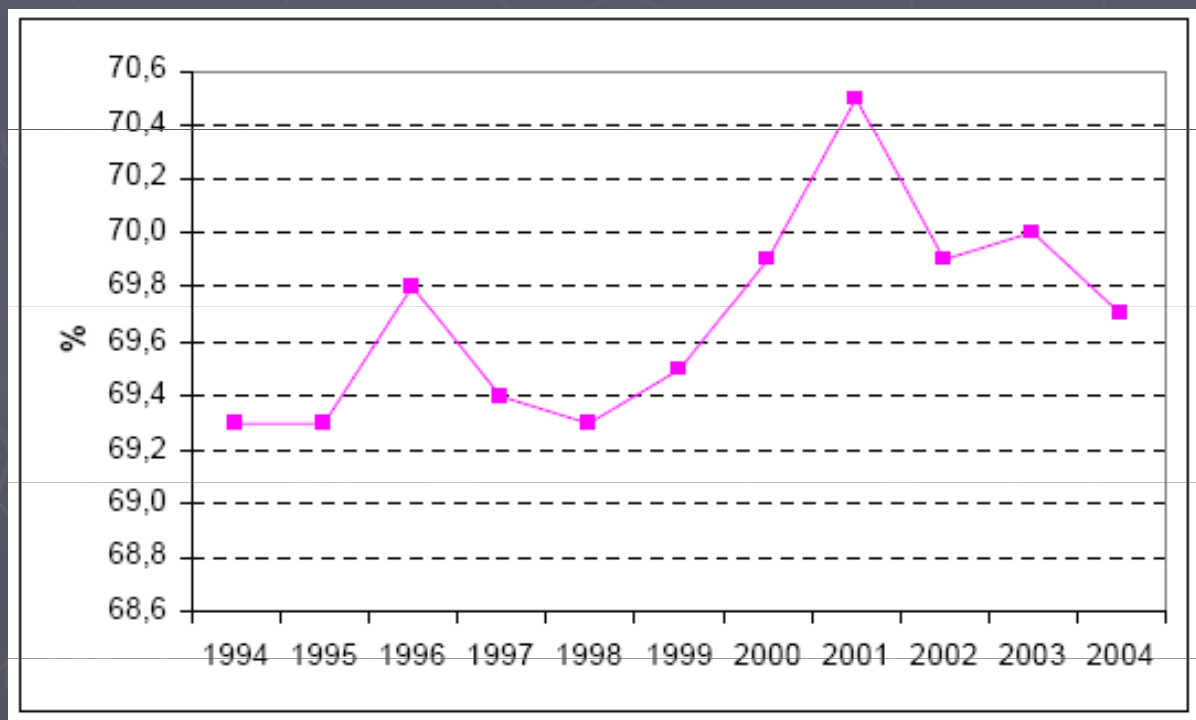
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.2 Nabídka práce

Míra pracovní participace v SR v letech 1994–2004 (v % populace ve věku 15–64)



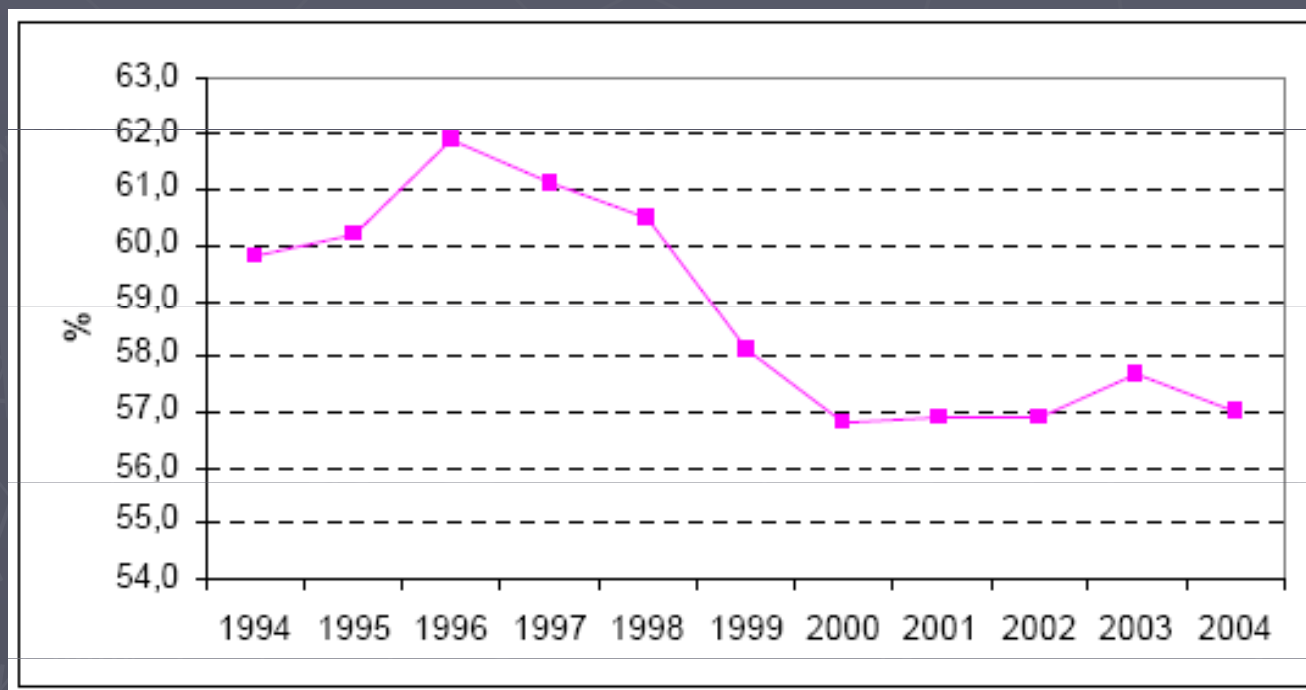
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.2 Nabídka práce

Míra zaměstnanosti v SR v letech 1994–2004 (v % populace ve věku 15–64)



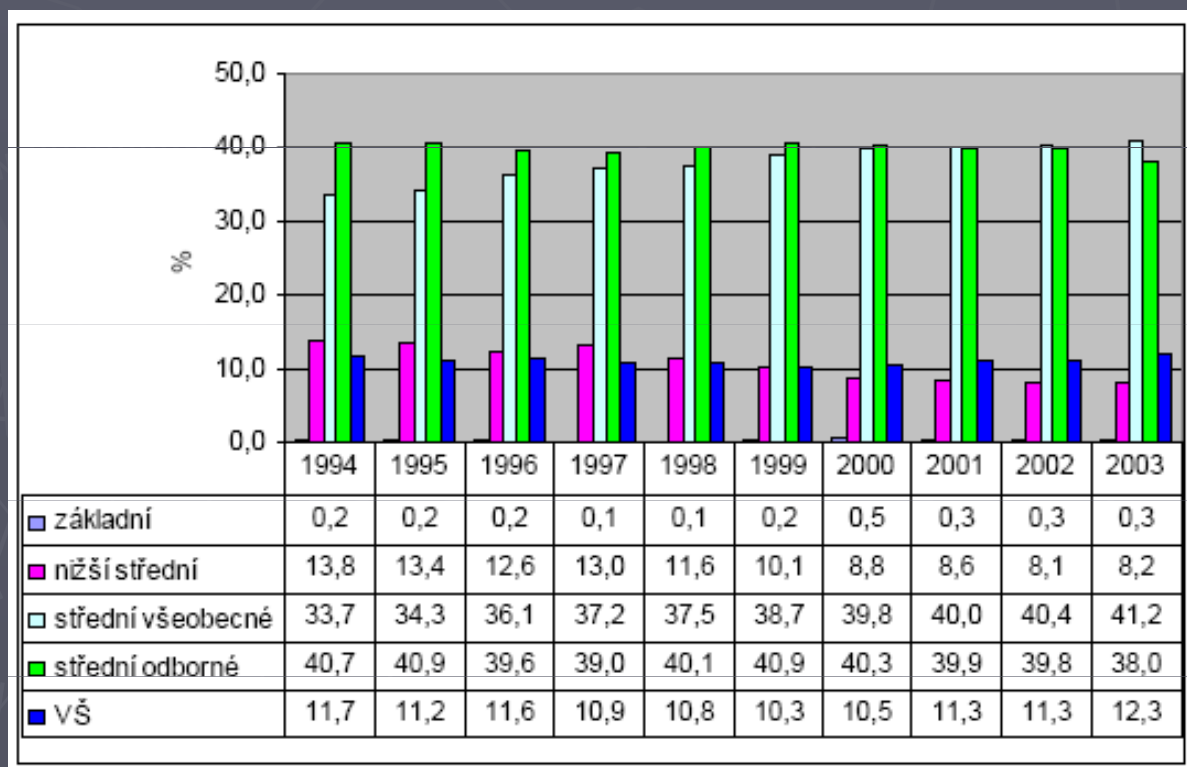
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.3 Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura pracovní síly v SR v letech 1994–2003 (podíl jednotlivých stupňů vzdělání v %)



Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

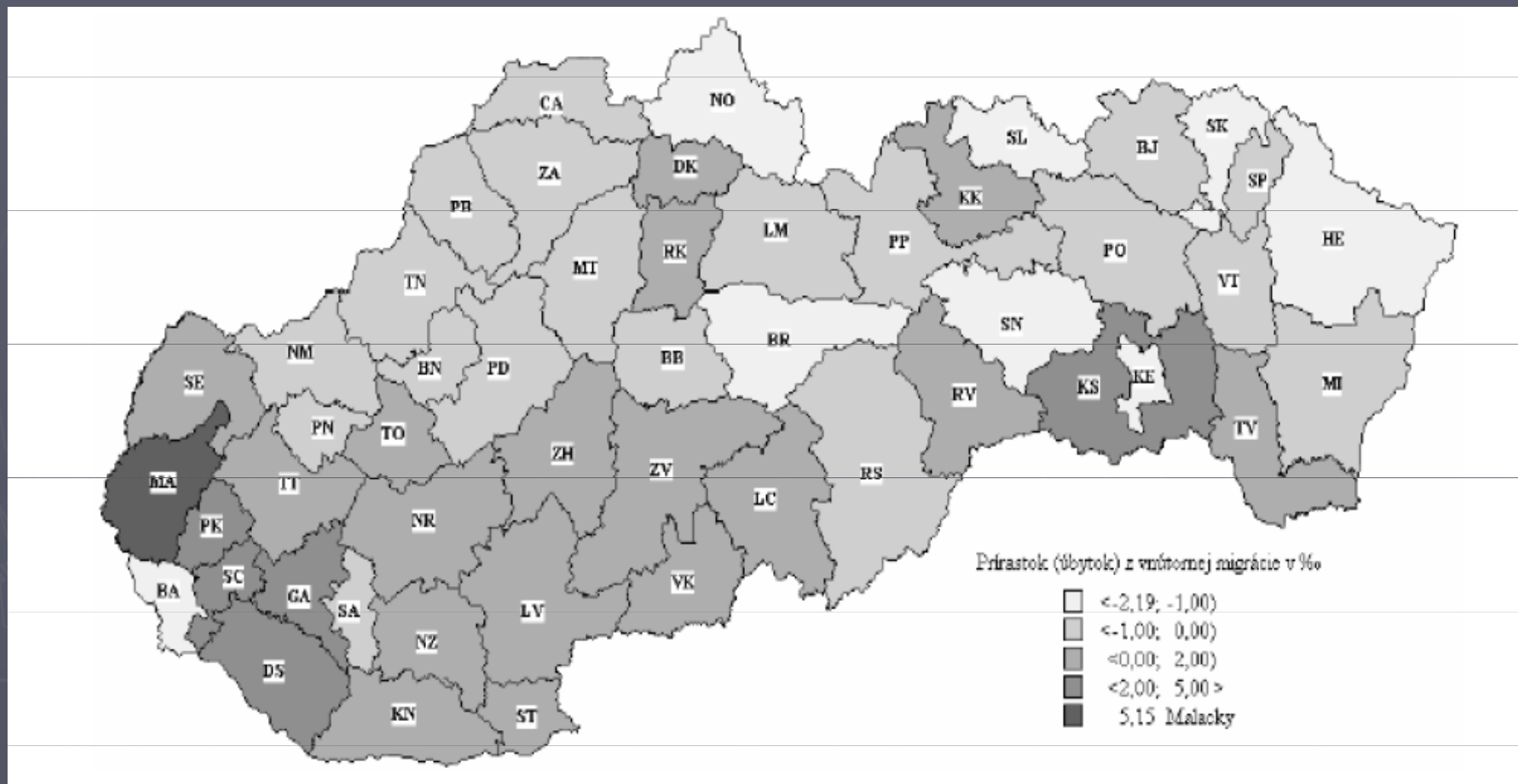
11.1.4 Mobilita pracovní síly

Počty vnitřních migrantů v SR v letech 1990–2004

	1990	93	94	97	99	2000	01	02	03	04
v tisících	110	97	95	83	79	77	80	90	84	85
na 1000 obyv.	20,8	18,3	17,7	15,3	14,6	14,2	14,8	16,7	15,6	15,8

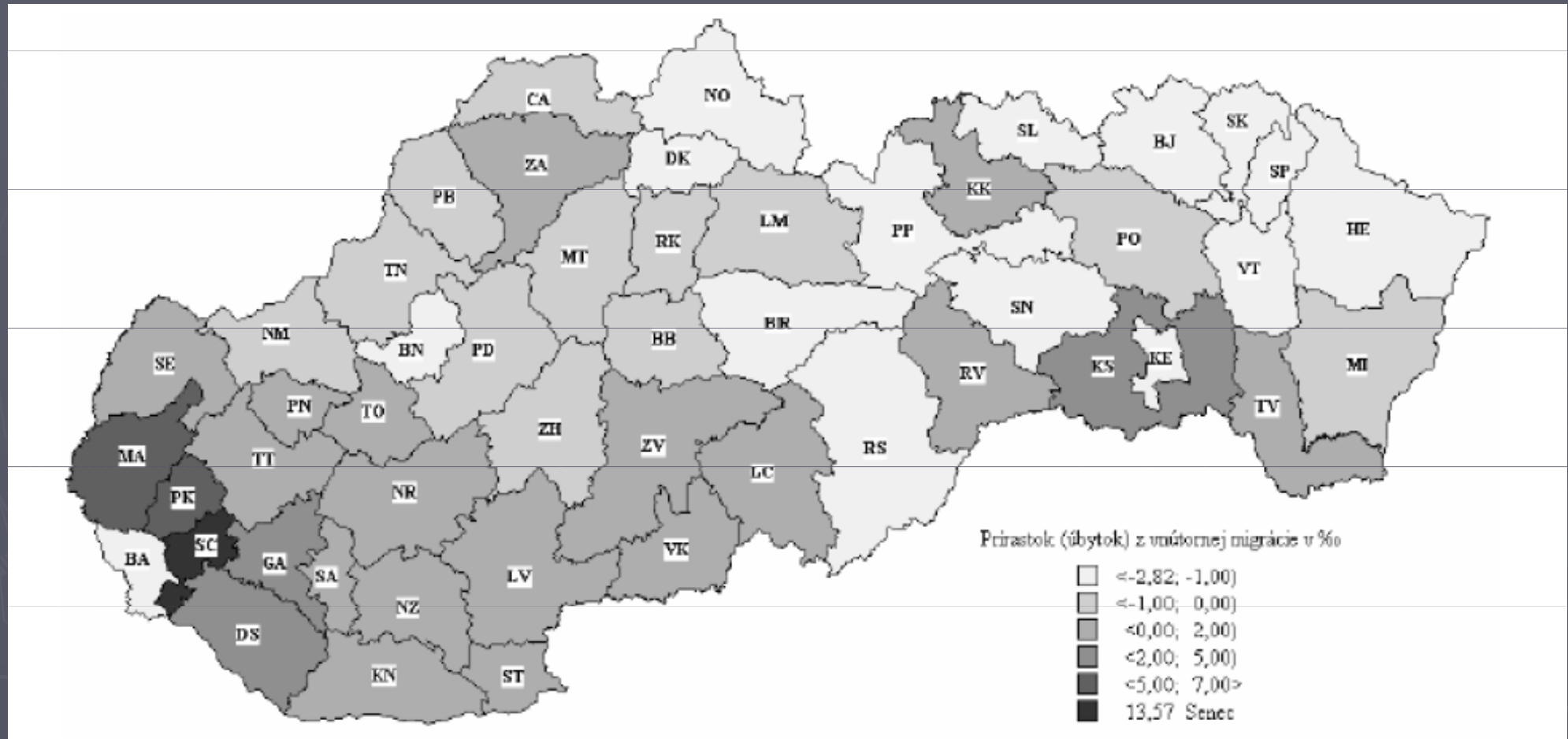
Zdroj: Chovancová et al. (2000), Jurčová et al. (2005).

Přírůstek (úbytek) obyvatelstva z vnitřní migrace v obvodech SR v letech 1996–1999 (v % z vnitřní migrace)



Zdroj: Jurčová et al. (2004)

Přírůstek (úbytek) obyvatelstva z vnitřní migrace v obvodech SR v letech 2000–2003 (v % z vnitřní migrace)



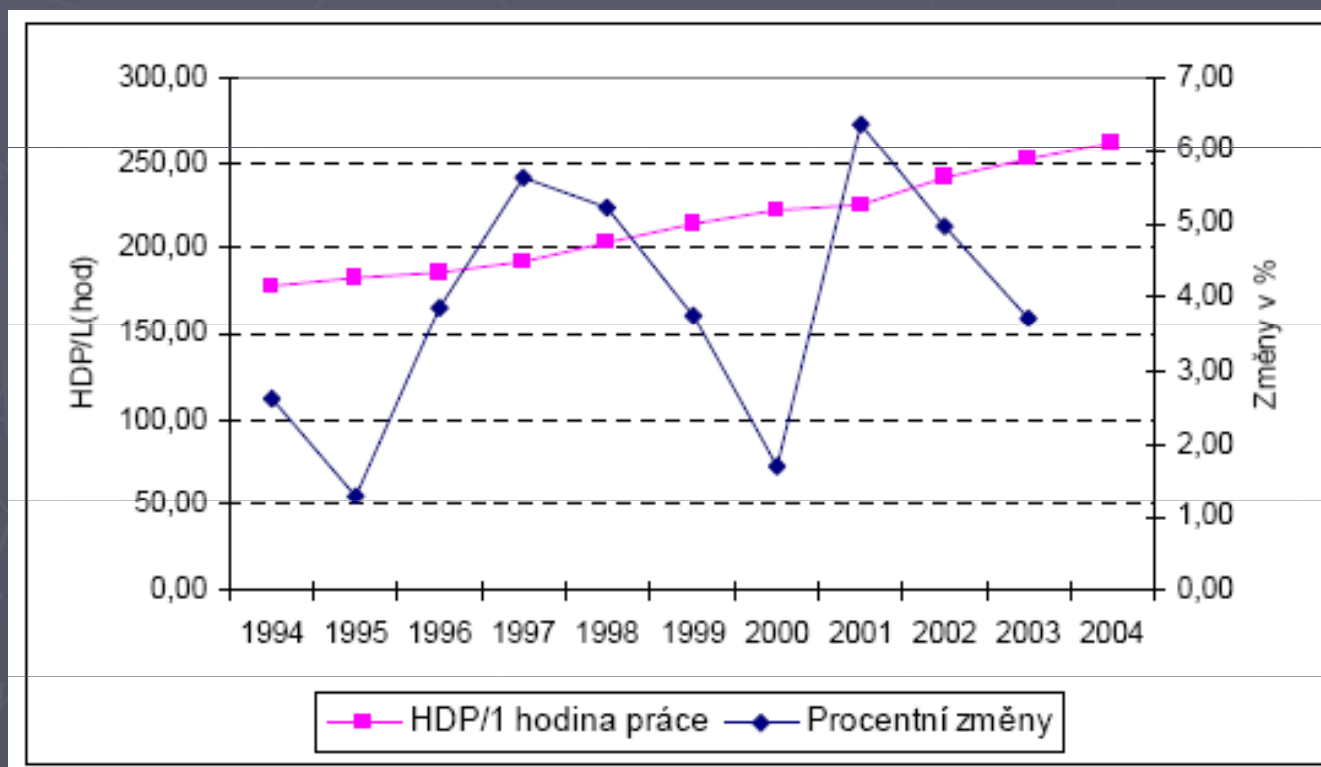
Zdroj: Jurčová et al. (2004)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.5 Poptávka po práci

Produktivita práce v SR – HDP/1hod práce (SKK r. 2000), levá osa – procentní změny, pravá osa



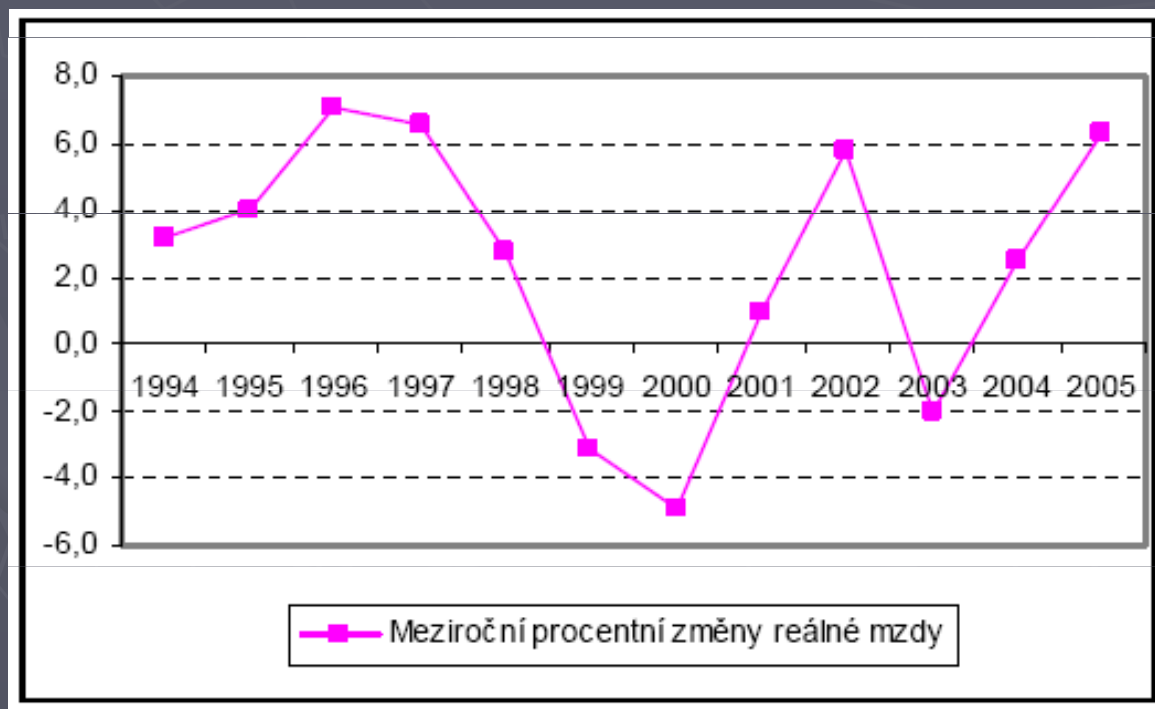
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.5 Poptávka po práci

Meziroční změny reálné mzdy v SR (v %)



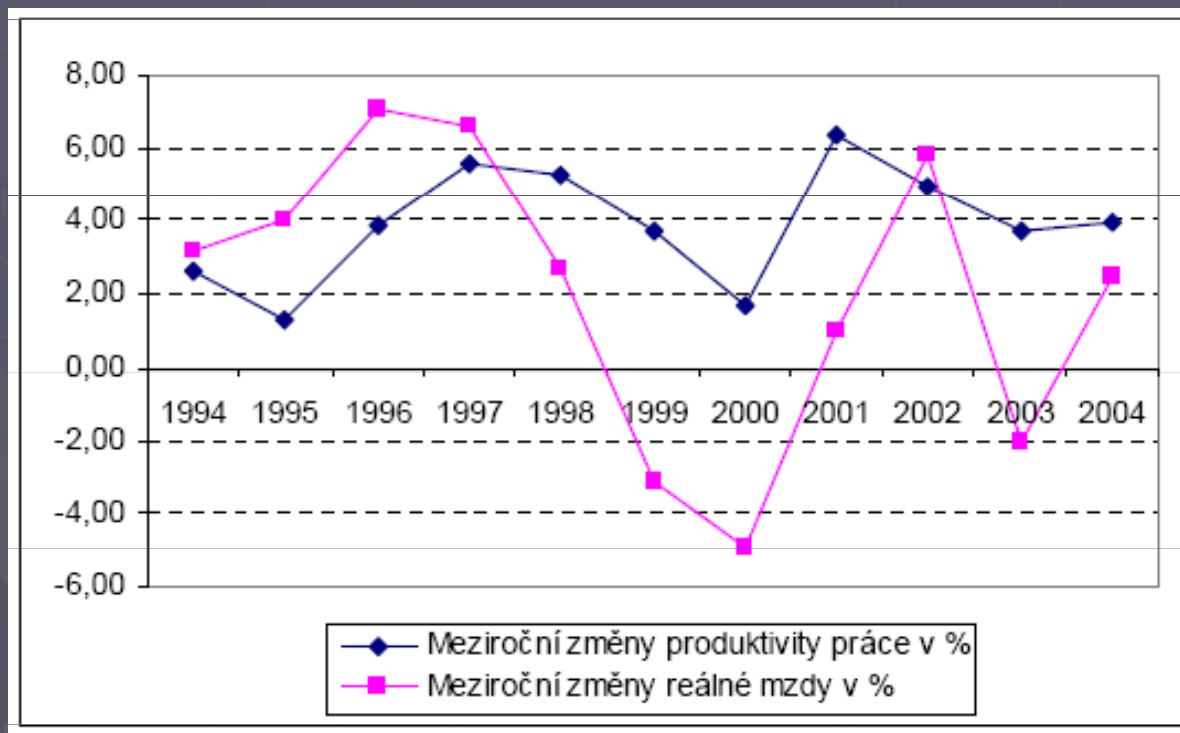
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚSR)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.6 Chování nabídky a poptávky po práci

Vývoj reálné mzdy a produktivity práce v SR (meziroční změny v %)



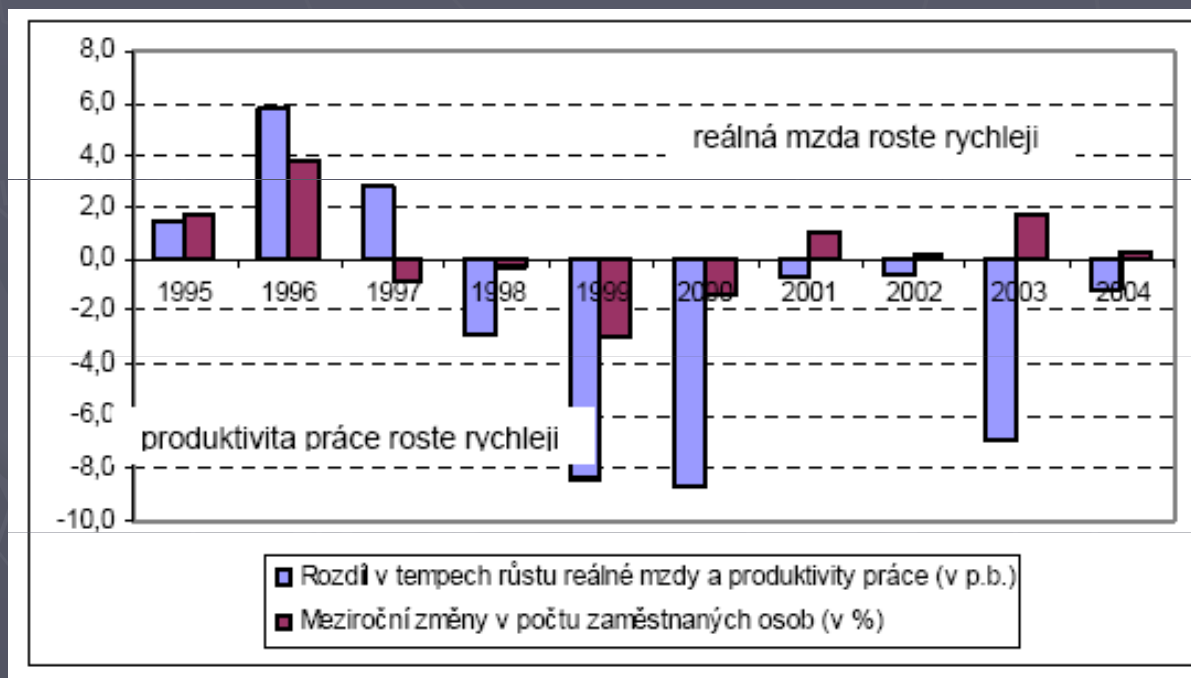
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.6 Chování nabídky a poptávky po práci

Nesoulad tempa růstu produktivity práce a reálné mzdy a vliv na zaměstnanost v SR



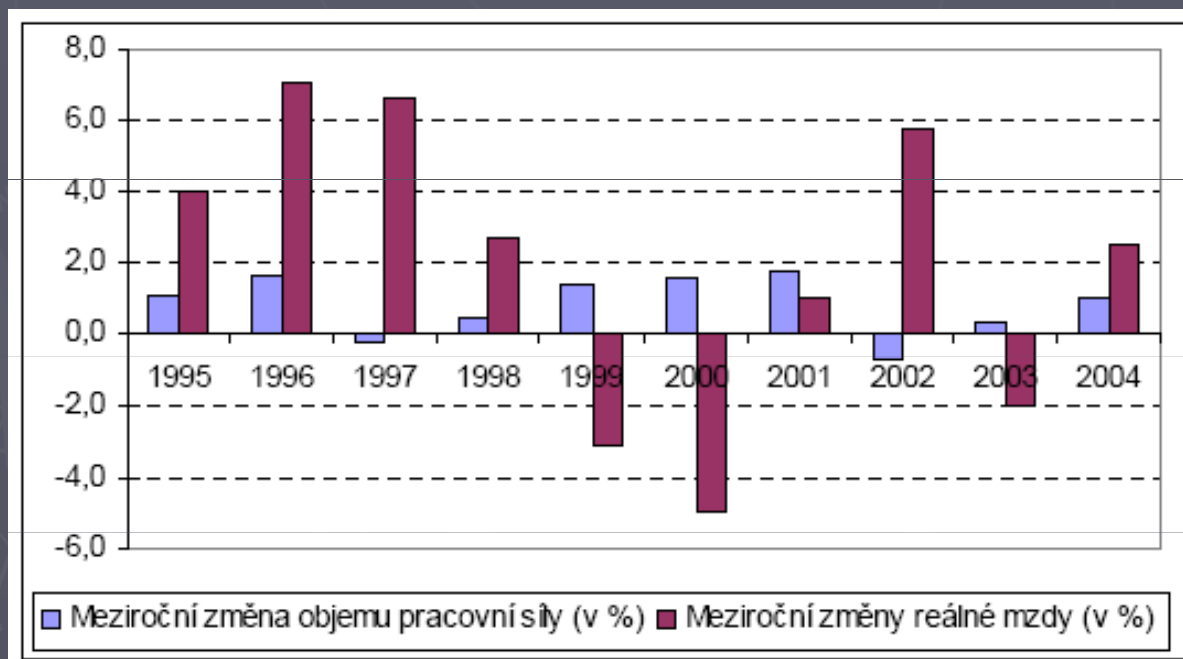
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.1 Slovensko

11.1.6 Chování nabídky a poptávky po práci

Vývoj reálné mzdy a objemu pracovní síly v SR



Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.1 Stav před transformací

1928 – vstoupil v platnost první zákoník práce

1974 – úprava původního zákoníku práce:

- byl rozšířen o pravidla při propouštění
 - zavedeno právo na práci ale i povinnost pracovat
 - za vyhýbání se práci hrozila pouze pokuta a to jen mužům
-
- ▶ dominantním zaměstnavatelem byl stát
 - ▶ existoval i soukromý sektor
 - ▶ Přezaměstnanost, nulová nezaměstnanost,
 - ▶ Vysoký počet pracujících v zemědělství

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.2 Transformační období

- ▶ Významná role šedé ekonomiky a nelegálního zaměstnávání (cca 1/3 na počátku transformace)
- ▶ Růst sociálních odvodů (z 25% celkového nákladu práce v 80 letech na 45% v roce 1992)
- ▶ Vysoká nezaměstnanost – neklesla pod 10%

Strukturální změny v zaměstnanosti v Polsku (podíly jednotlivých sektorů na zaměstnanosti v %)

	počátek 80. let	1989	1995
Zemědělství a lesnictví	30,6	26,7	26,9
Průmysl	30,3	28,8	24,9
Stavebnictví	7,7	7,8	n.a.
Služby	31,4	36,7	48,2

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.2 Transformační období

- ▶ 1995 úpravy v zákoníku práce
 - cca 200 změn, avšak ne zcela dostatečných,
 - změna ustanovení ohledně propouštění,
 - zkrácení zkušební doby na jeden měsíc,
- ▶ 2001 a 02 další úpravy v zákoníku práce
 - Cíl: odstranit šedou ekonomiku na trhu práce
 - Snaha o zpružnění trhu práce
 - Omezena práva odborů
 - Větší smluvní volnost při sjednávání přes časů

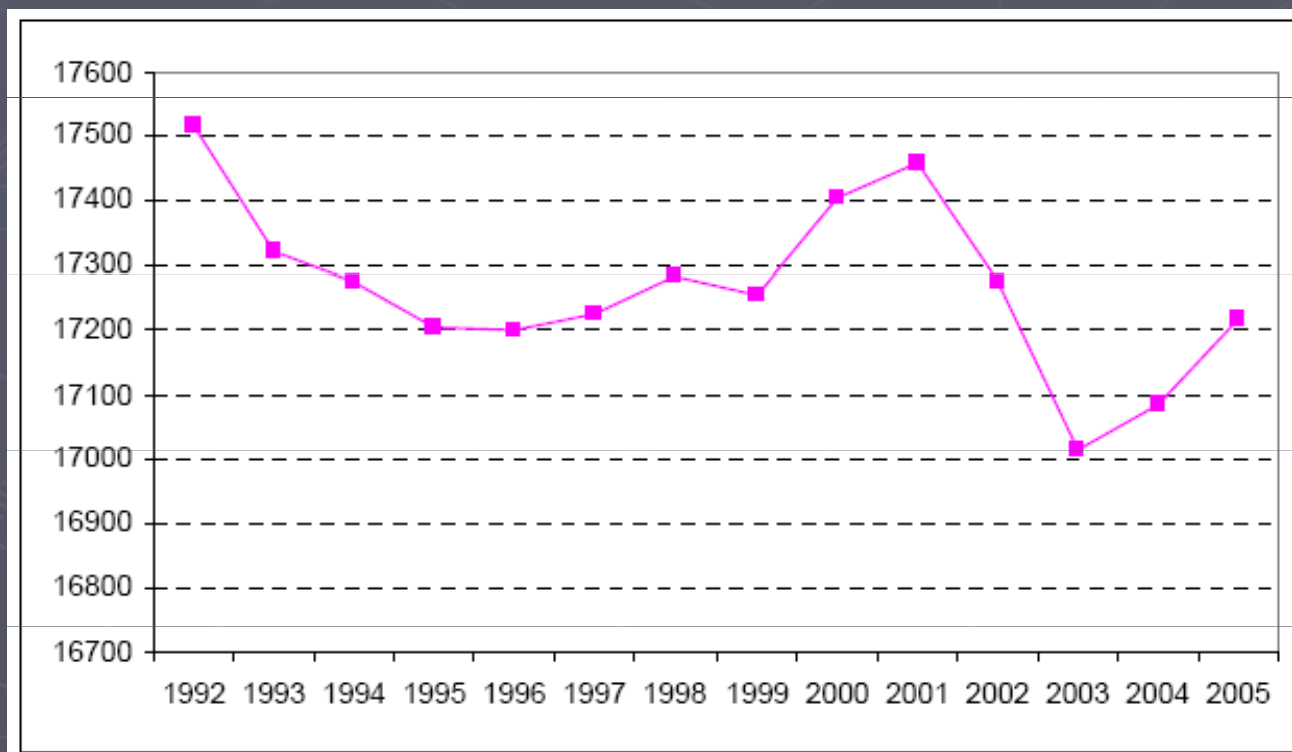
11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.3 Nabídka práce

Míra pracovní participace

Vývoj počtu pracovních sil v Polsku (v tis. osob ve věku 15–64)



Zdroj: OECD
(2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

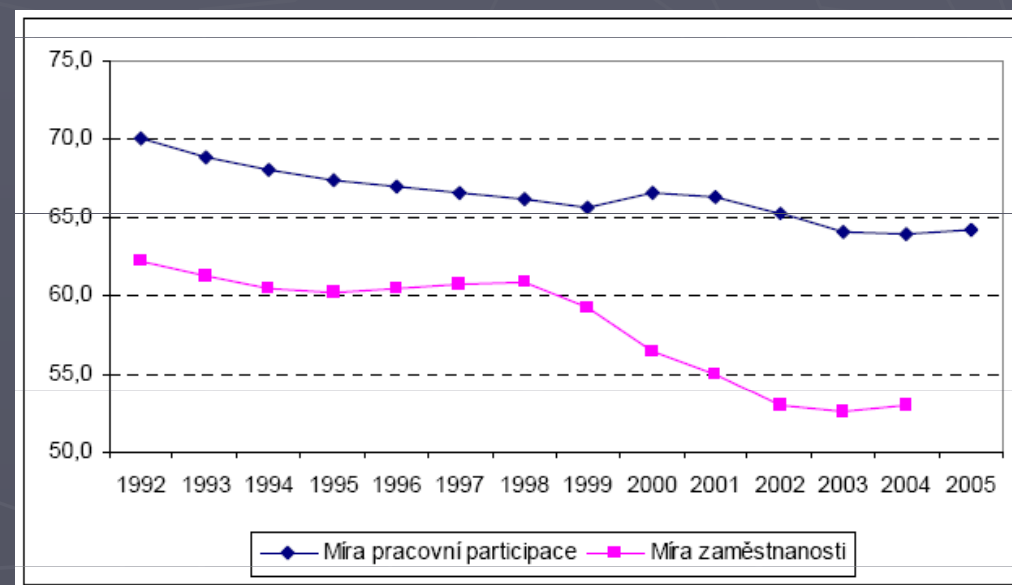
11.2 Polsko

11.2.3 Nabídka práce

Faktory ovlivňující trh práce:

- míra pracovní participace
- vzdělanostní struktura
- mobilita

Míra pracovní participace a míra zaměstnanosti v Polsku



Zdroj: OECD (2007)

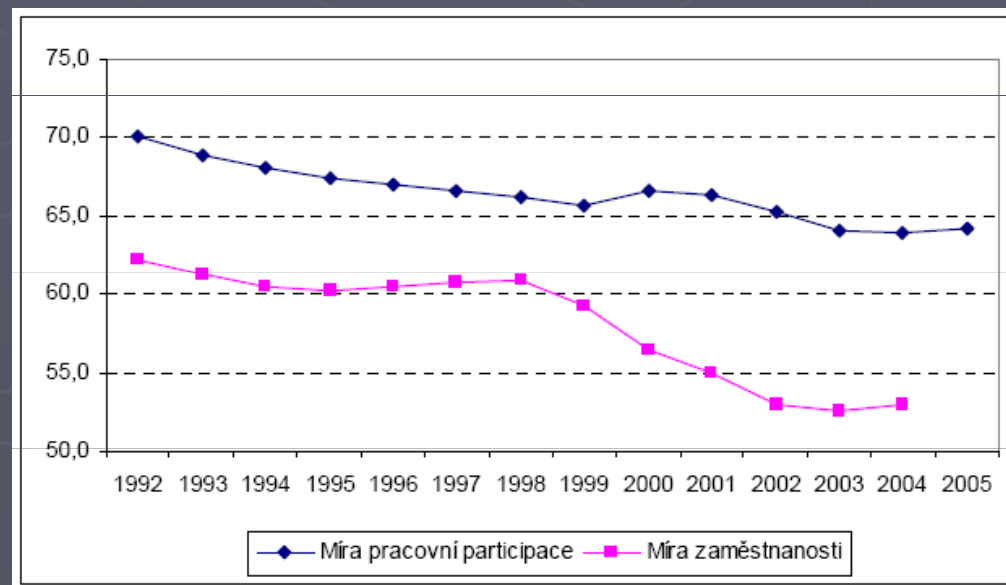
Vývoj míry pracovní participace kopíruje vývoj počtu ekonomicky aktivních osob. Hodnota tohoto ukazatele nachází pod průměrem EU, který činí 69 %

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.3 Nabídka práce

Míra pracovní participace a míra zaměstnanosti v Polsku



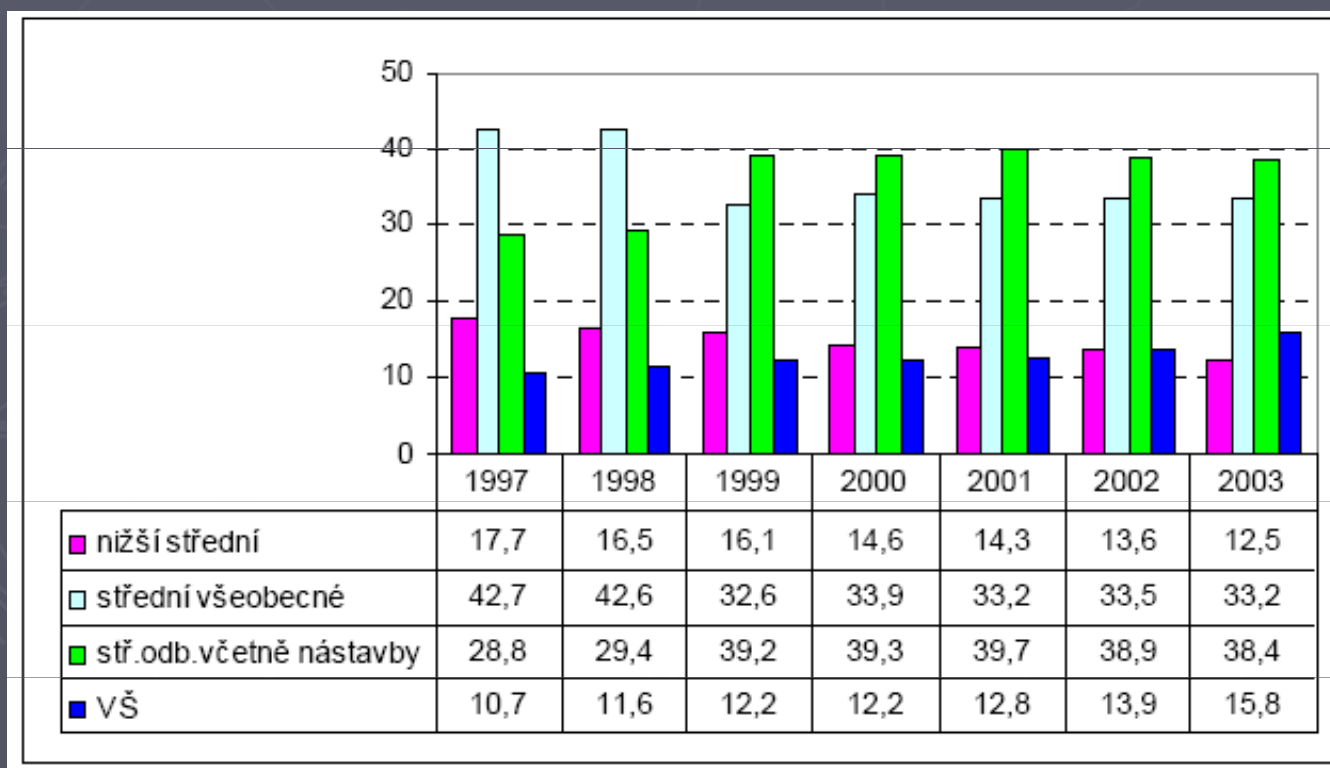
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.4 Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura pracovní síly v Polsku v letech 1997–2003 (podíl jednotlivých typů vzdělání v %)



Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.5 Mobilita pracovní síly

▶ Migrace:

- Podprůměrná míra migrace
- Nejnižší možná míra hodnoty migračního koeficientu z V4

▶ Vnitřní migrace:

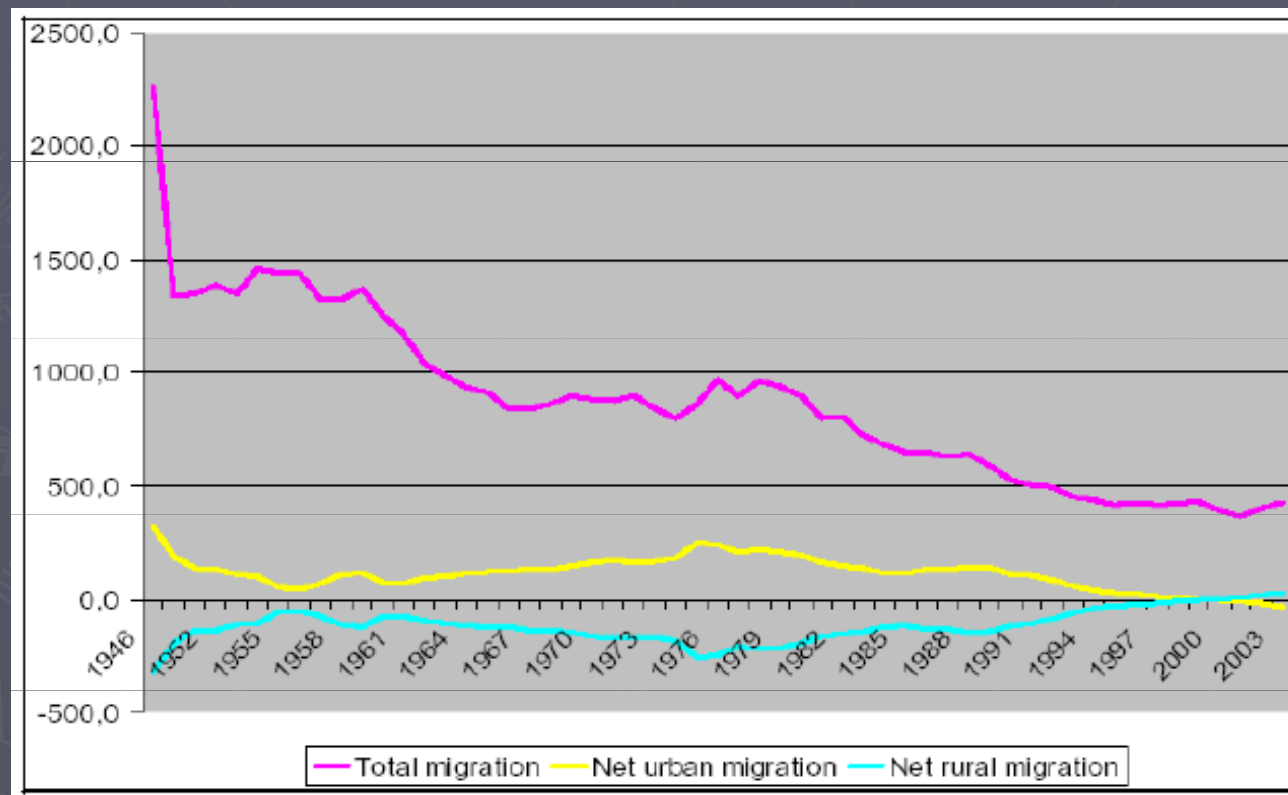
- I. vlna po WWII
- II. vlna na konci 40. let

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.5 Mobilita pracovní síly

Vnitřní migrace v Polsku v letech 1946–2003 (tisíce osob)



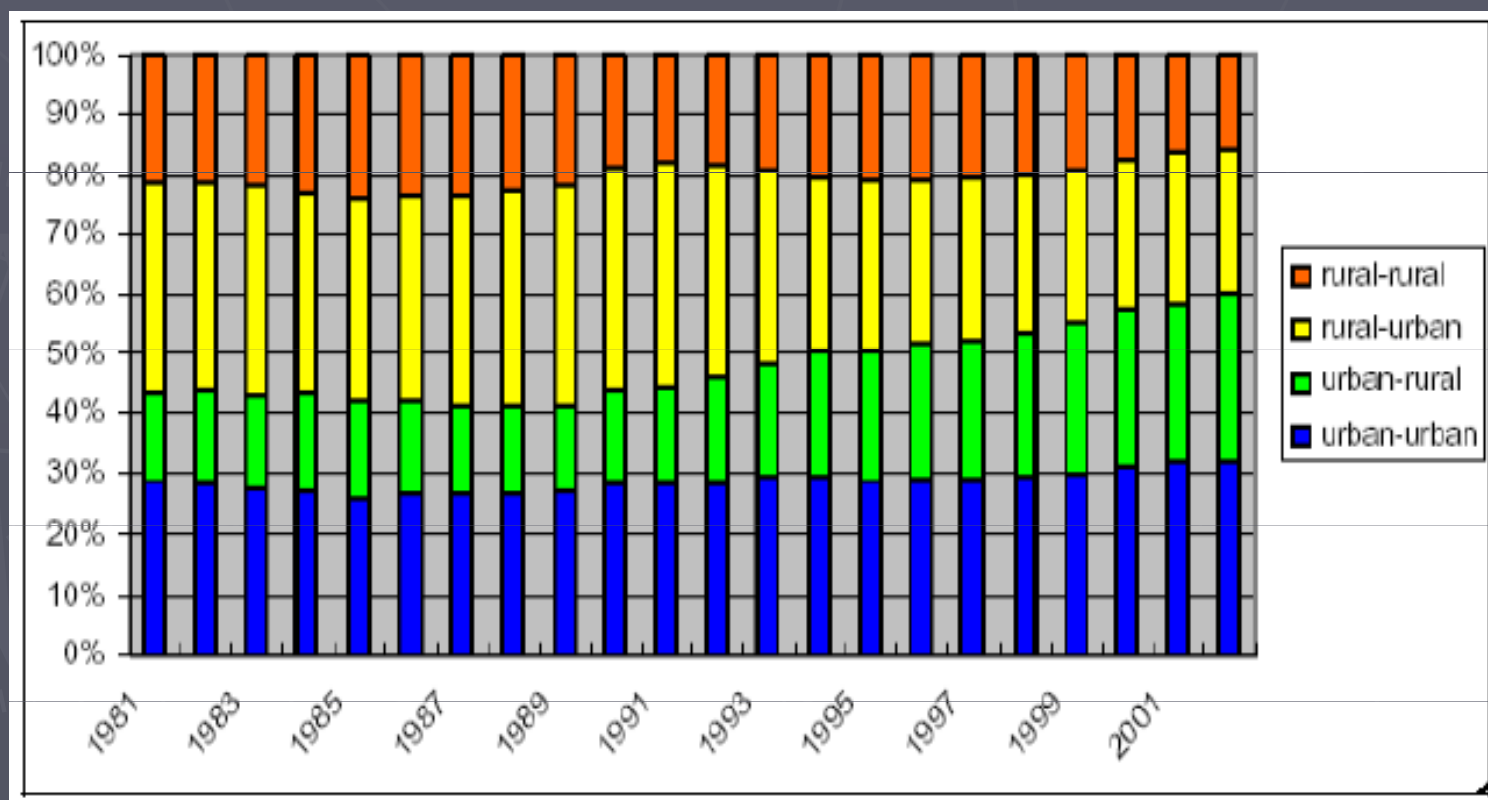
Zdroj: Kupiszewski (2005)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.5 Mobilita pracovní síly

Vnitřní migrace v Polsku podle směru migrace (podíly v %)



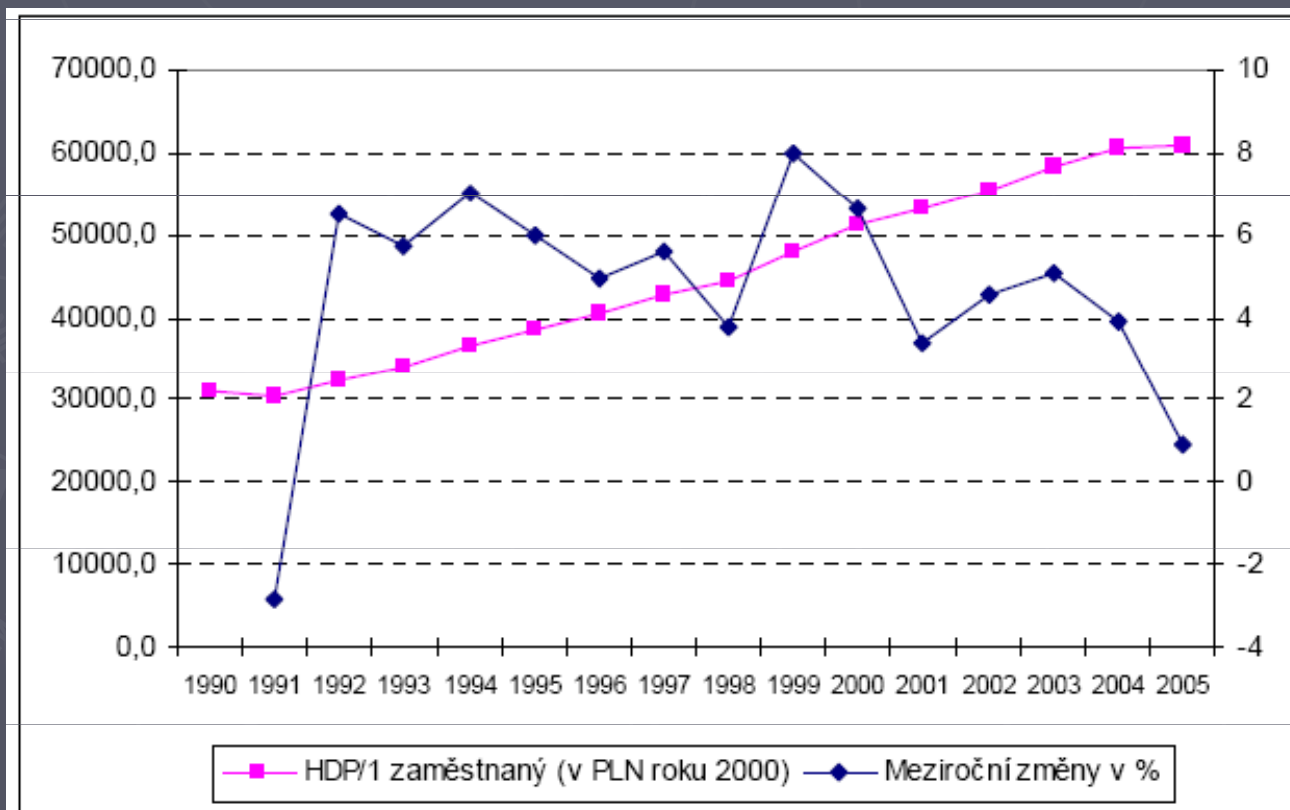
Zdroj: Kupiszewski (2005)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.6 Poptávka po práci

Produktivita práce v Polsku (HDP/1 zam. v PLN roku 2000 levá osa, meziroční změny v % – pravá osa)



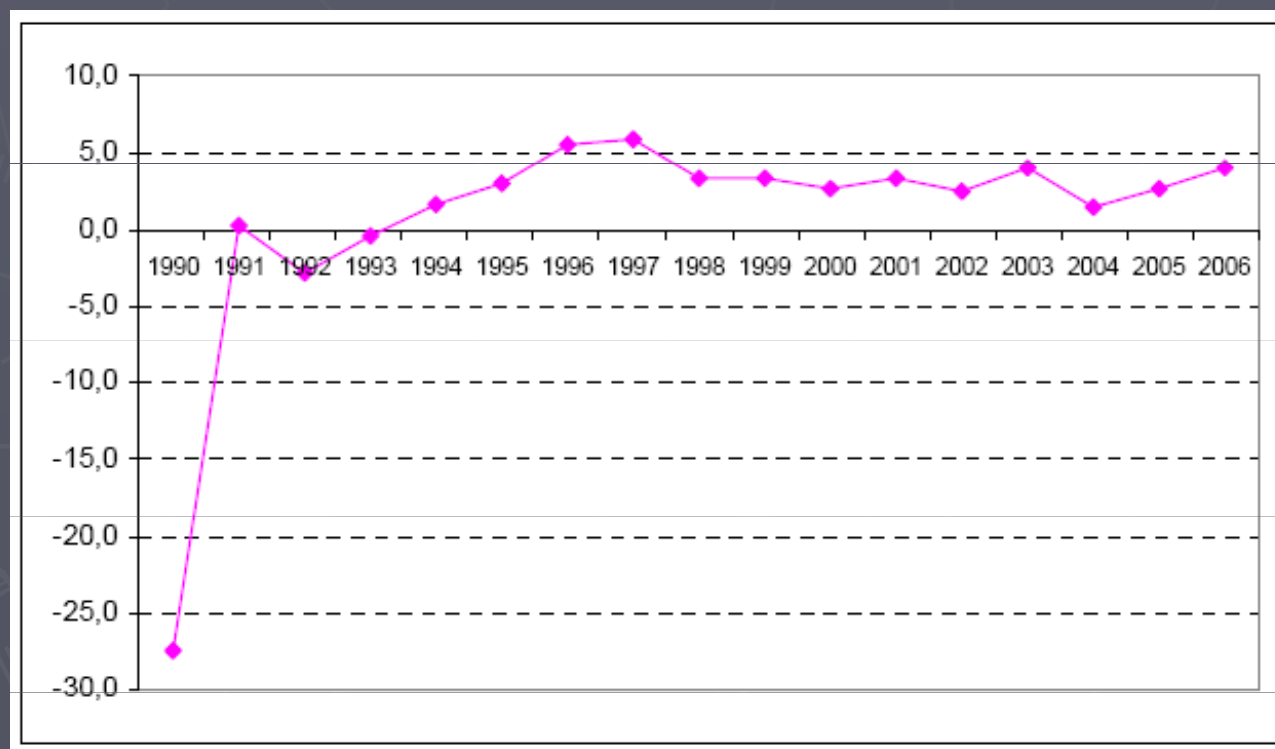
Zdroj: Kupiszewski (2005)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.6 Poptávka po práci

Meziroční změny reálné mzdy v Polsku v letech 1990–2006 (v %)



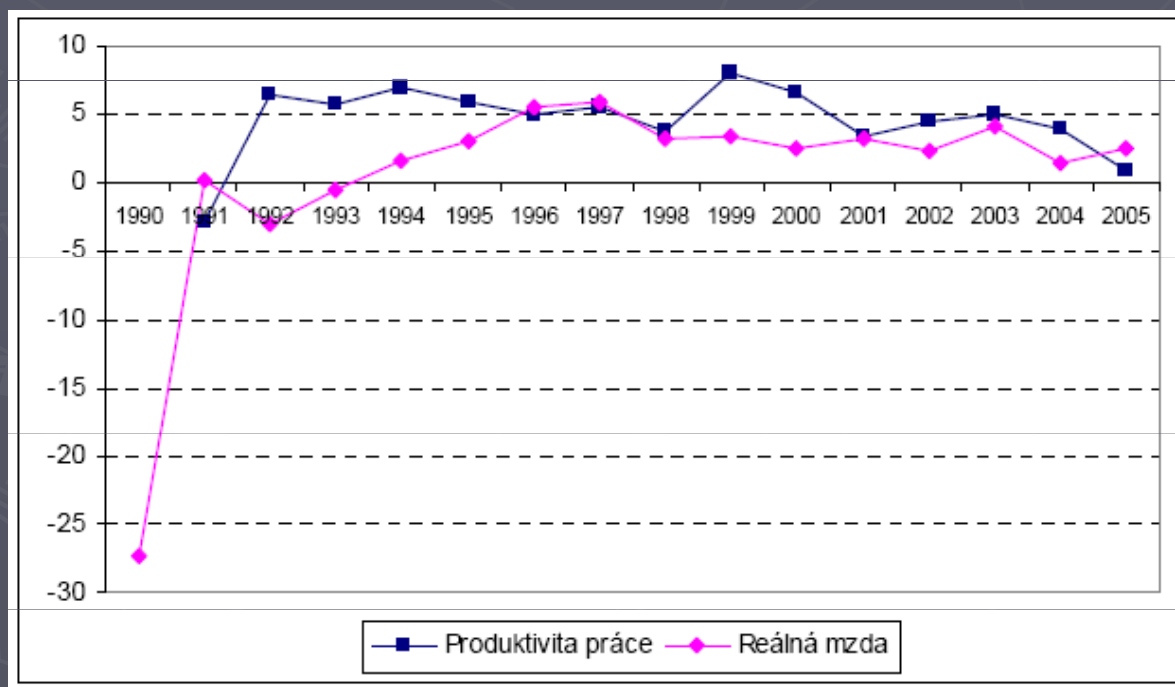
Zdroj: Kupiszewski (2005)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Vývoj produktivity práce a reálné mzdy v Polsku (meziroční změny v %)



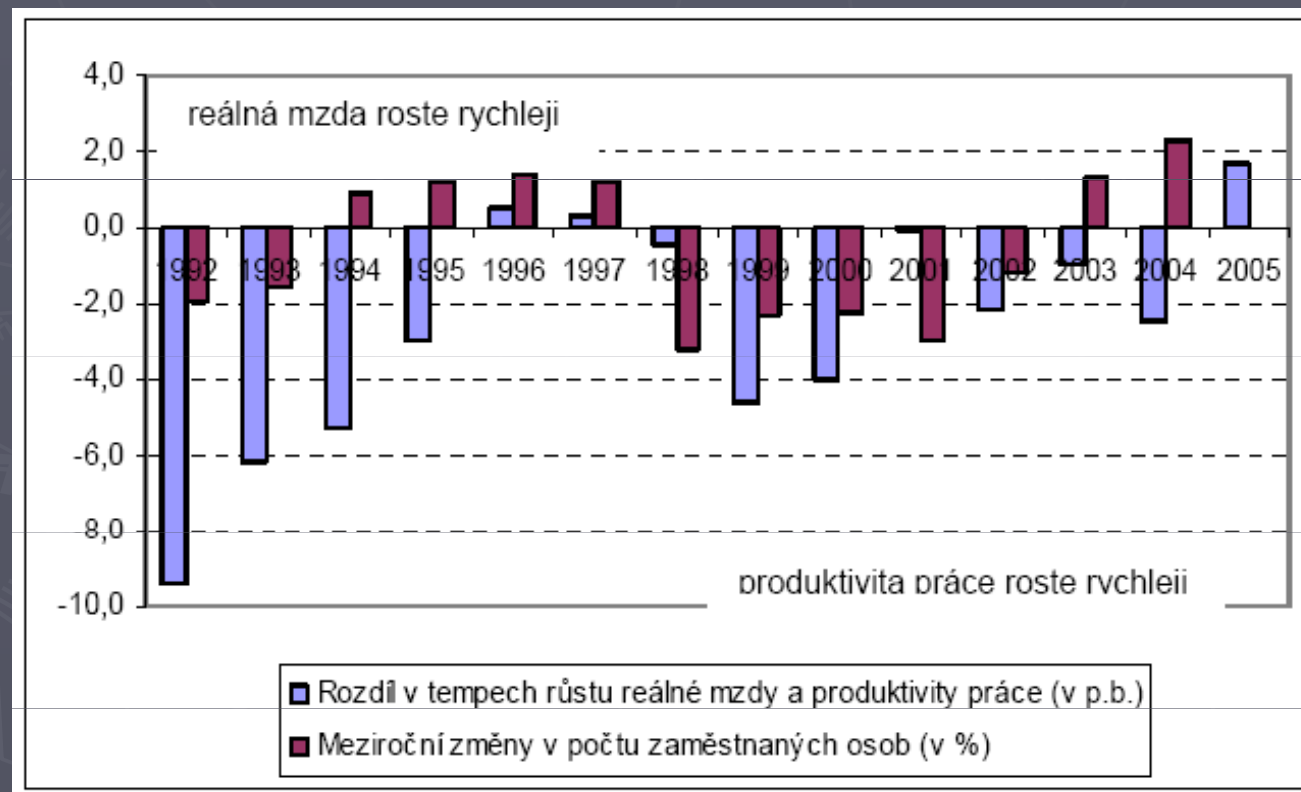
Zdroj: Polský statistický úřad (2007), OECD (2007),

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Nesoulad tempa růstu produktivity práce a reálné mzdy a vliv na zaměstnanost v Polsku



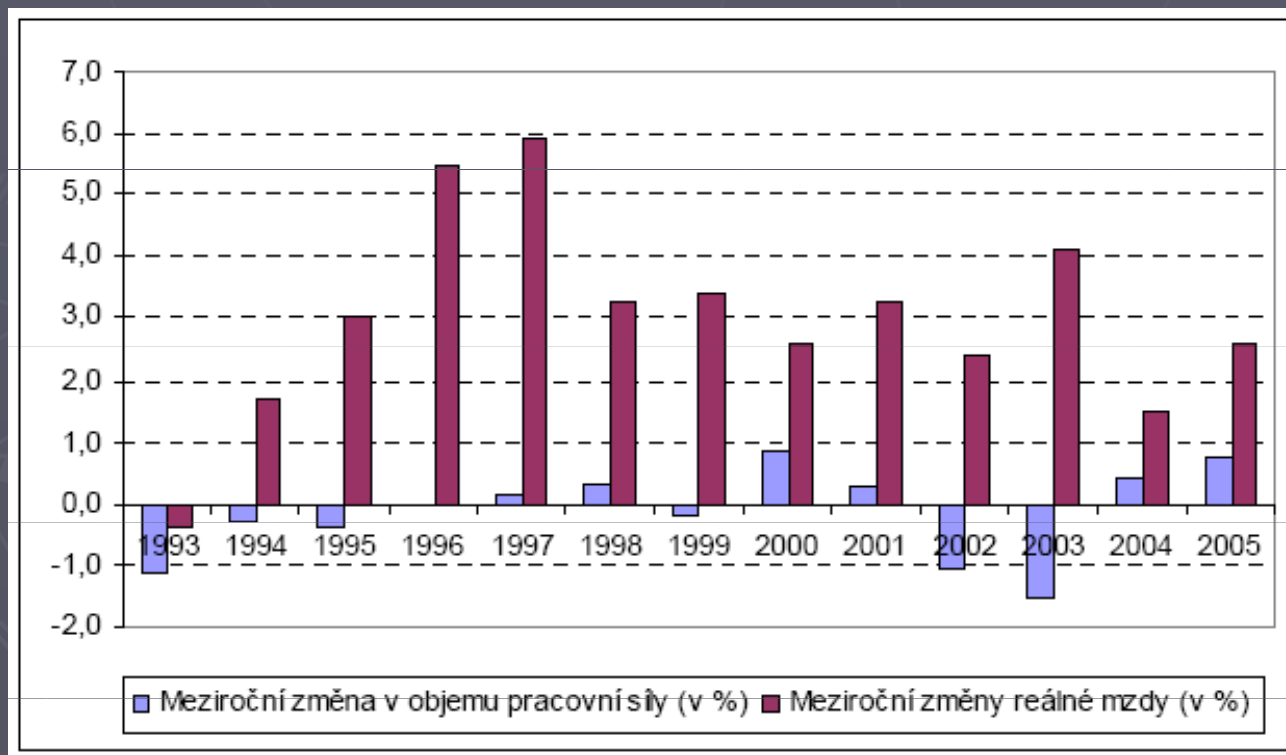
Zdroj: Polský statistický úřad (2007), OECD (2007),

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.2 Polsko

11.2.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Vývoj reálné mzdy a objemu pracovní síly v Polsku



Zdroj: Kwiatkowski et al. (2001), Polský statistický úřad (2007),

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.1 Stav před transformací

- ▶ V 60. letech započal proces liberalizace, klesla role státu v ekonomice a vznikl soukromý sektor
- ▶ Proces mzdového vyjednávání byl podobný jako v tržních ekonomikách
- ▶ Neexistovala nezaměstnanost

Struktura zaměstnanosti v Maďarsku v roce 1987 (podíl jednotlivých sektorů v %)

sektor	podíl	sektor	podíl
průmysl	29,1	vodní hospodářství	1,5
stavebnictví	6,5	personální a ekonomické služby	4,3
zemědělství a lesnictví	17,9	zdravotnictví, kultura a sociální služby	11,6
doprava, pošta, telekomunikace	7,7	samospráva, administrativa a ostatní služby	11,6
obchod	9,8	celkem	100

Zdroj: Salamin, Floro (1993)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.2 Transformační období

- ▶ Na počátku propukla nezaměstnanost
- ▶ O snížení nezaměstnanosti se pokoušely pomocí APZ ale i PPZ
- ▶ Pokles ekonomické aktivity
- ▶ Pokles pracovní participace ale od 2. 1/2 poloviny opět růst
- ▶ Růst kvalifikovanosti pracovní síly
- ▶ Pokles významu zemědělství

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.2 Transformační období

Strukturální změny v zaměstnanosti v Maďarsku (podíly jednotlivých sektorů v %)

rok	zemědělství	průmysl	služby
1990	17,5	36,1	46,4
1992	11,3	35,0	53,7
1994	8,7	33,0	58,3
1996	8,3	32,6	59,1
1998	7,5	34,2	58,3
2000	6,6	33,7	59,7

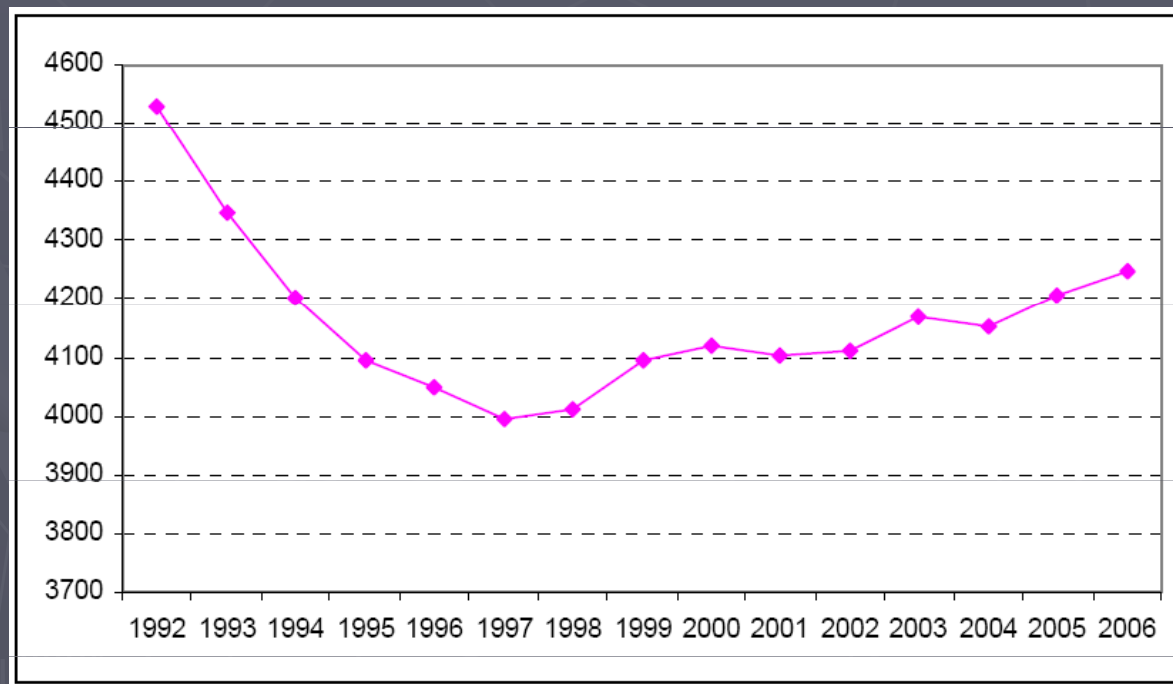
Zdroj: Keune (2003)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.3 Nabídka práce

Vývoj počtu pracovních sil v Maďarsku (v tis. osob ve věku 15–64 let)



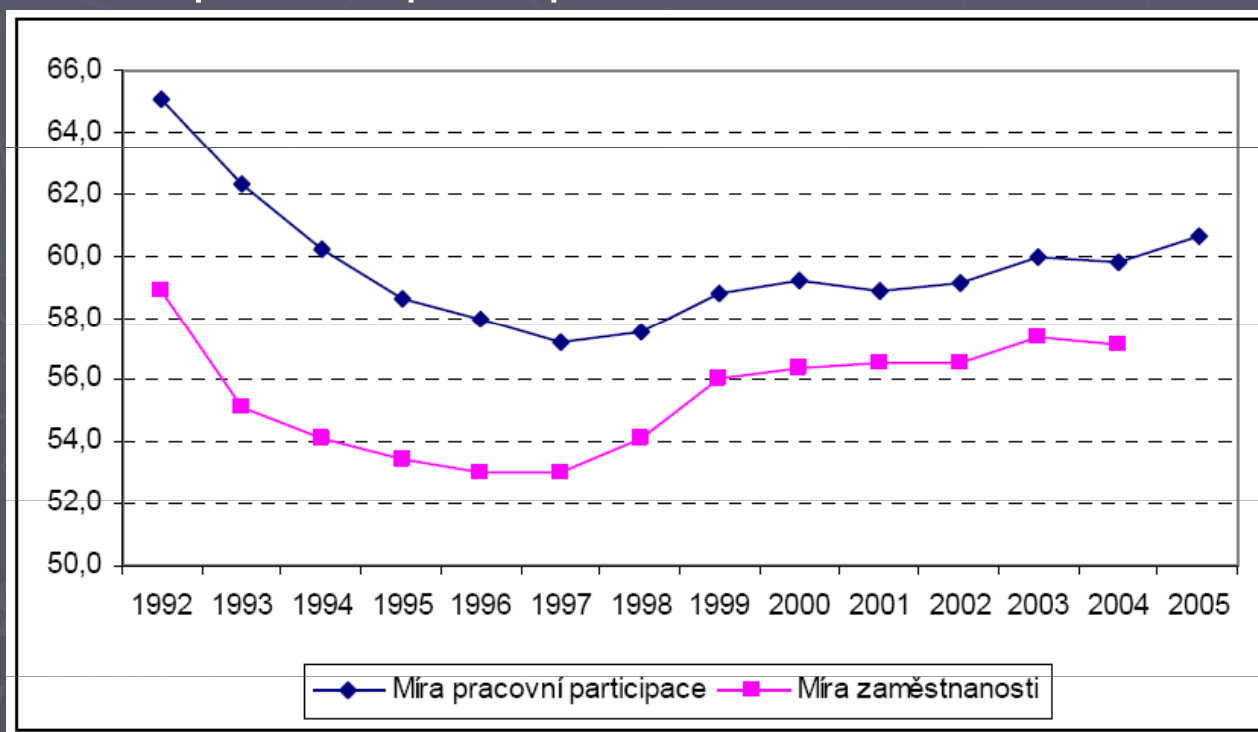
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.3 Nabídka práce

Míra pracovní participace a míra zaměstnanosti v Maďarsku



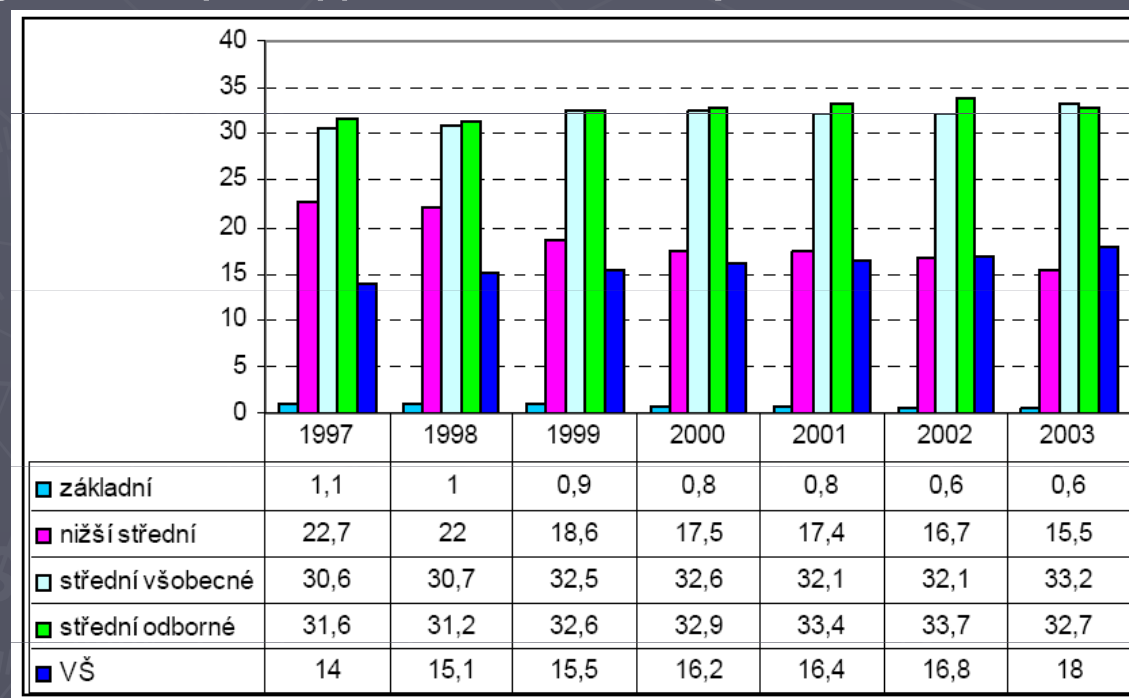
Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.4 Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní struktura pracovní síly v Maďarsku v letech 1997–2003 (podíl jednotlivých typů vzdělání v %)



Zdroj: OECD (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

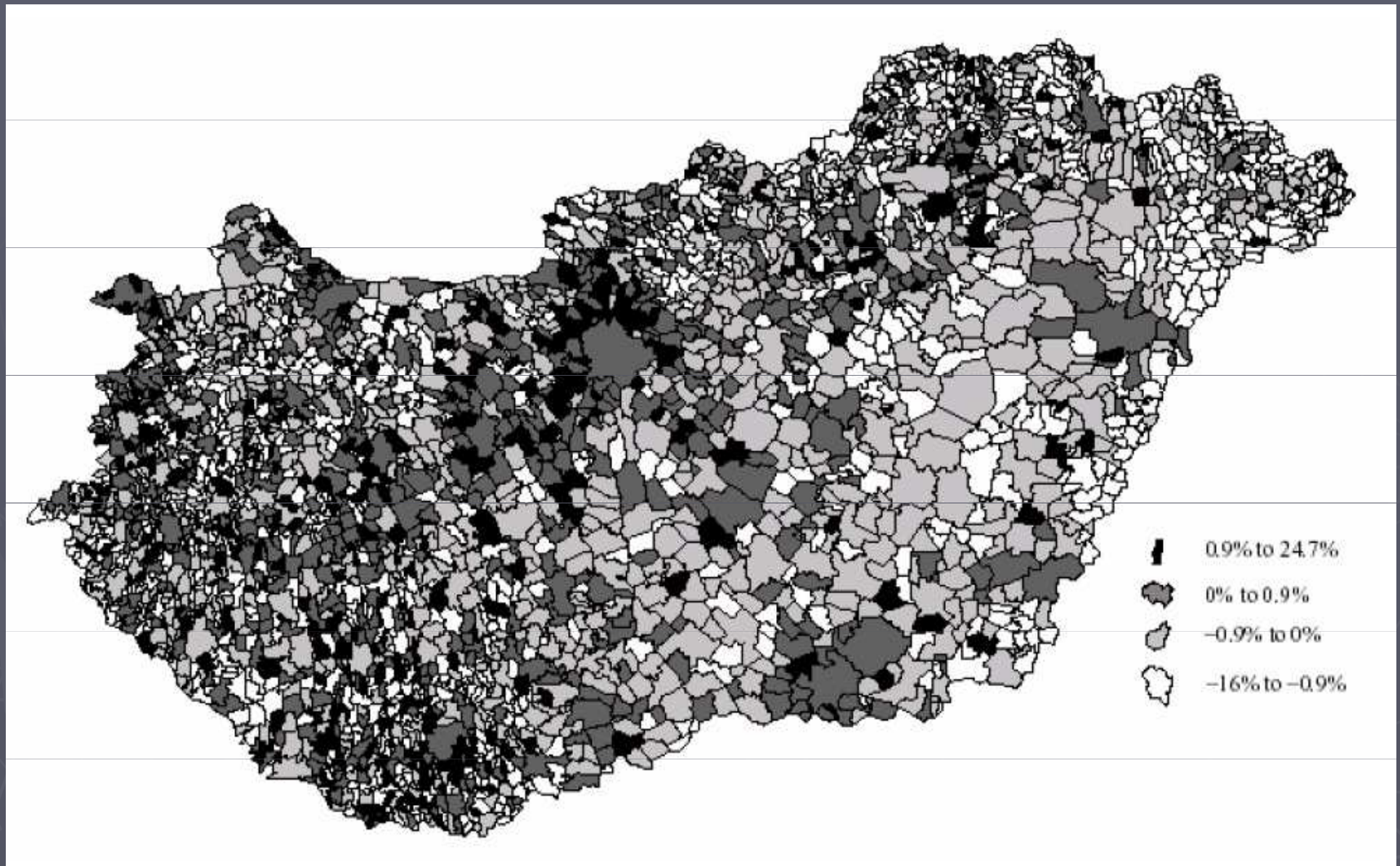
11.3.5 Mobilita pracovní síly

Hrubá a čistá míra migrace v zemích V-4 (v %)

	hrubá míra migrace		čistá míra migrace	
	1992	1999	1992	1999
Maďarsko	1,49	1,32	0,094	0,054
Polsko	0,37	0,29	0,053	0,033
Česko	0,57	0,50	0,009	0,063
Slovensko	n.a.	0,22	n.a.	0,023

Zdroj: Lux et al. (2006)

Čistá míra migrace v letech 1990–1992



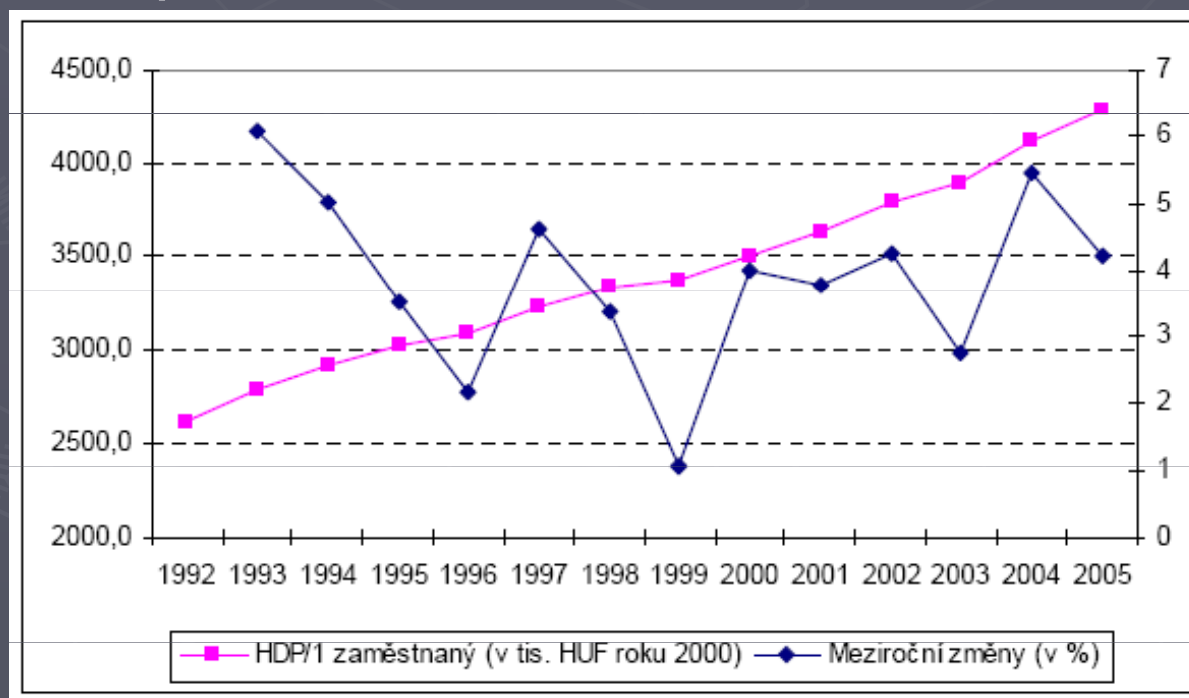
Zdroj: Cseres-Gergely (2003)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.6 Poptávka po práci

Produktivita práce v Maďarsku (HDP/1 zam. v tis. HUF roku 2000 – levá osa, meziroční změny v % – pravá osa)



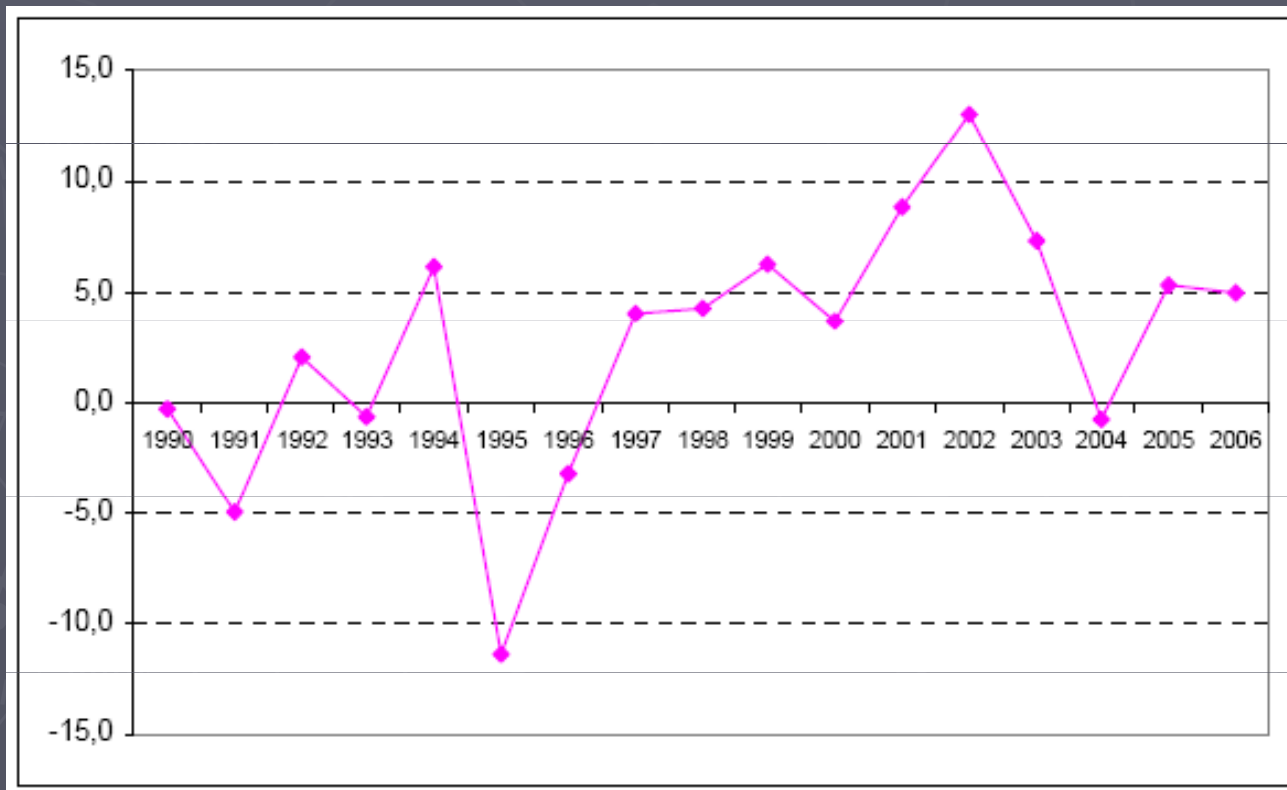
Zdroj: OECD (2007),

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.6 Poptávka po práci

Meziroční změny reálné mzdy v Maďarsku v letech 1990–2006 (v %)



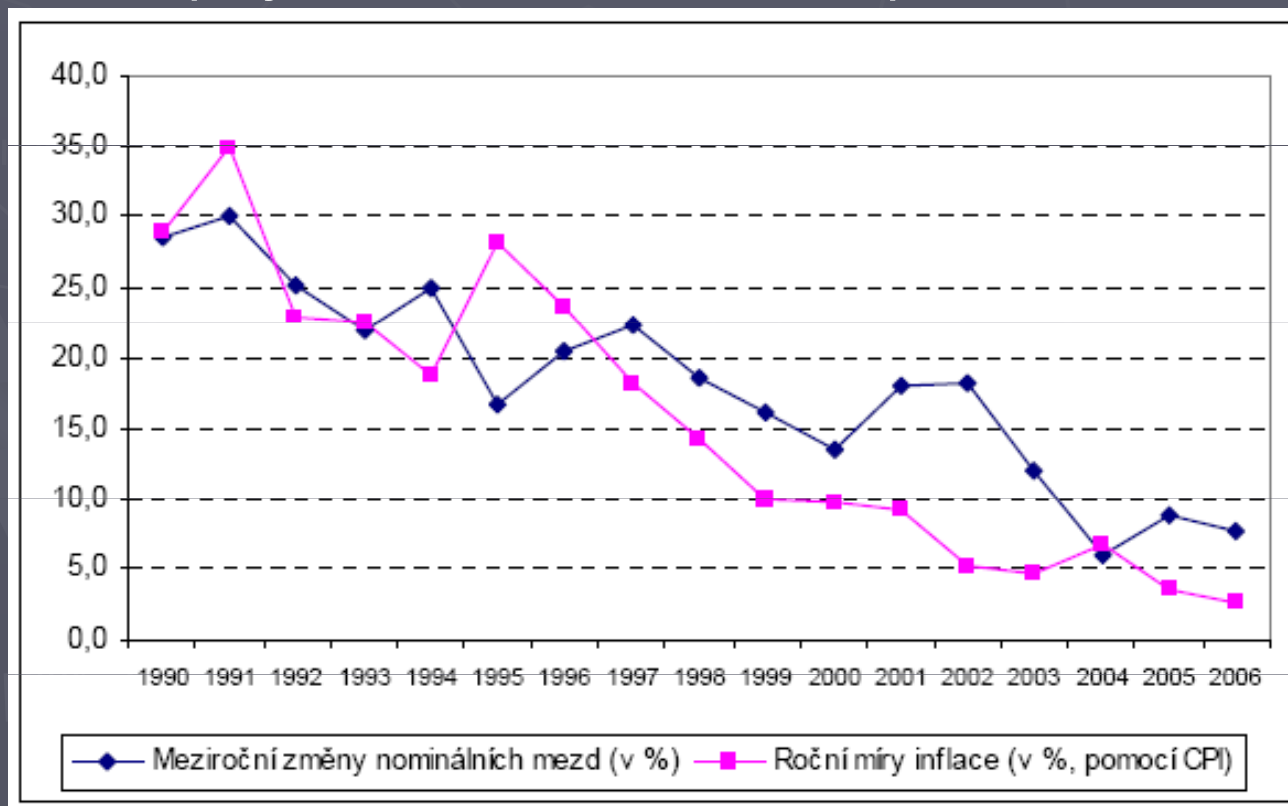
Zdroj: Ékes (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.6 Poptávka po práci

Nesoulad vývoje nominálních mezd a míry inflace v Maďarsku



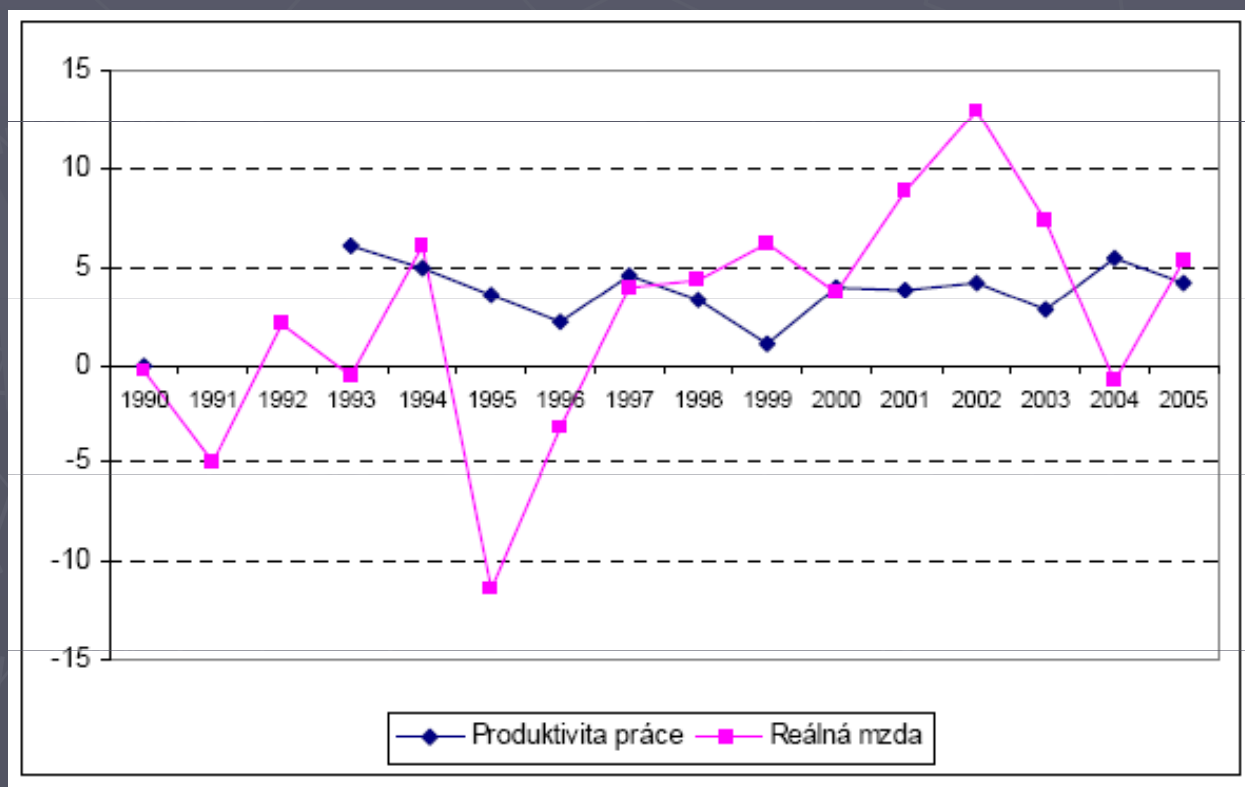
Zdroj: Ékes (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Vývoj produktivity práce a reálné mzdy v Maďarsku (meziroční změny)



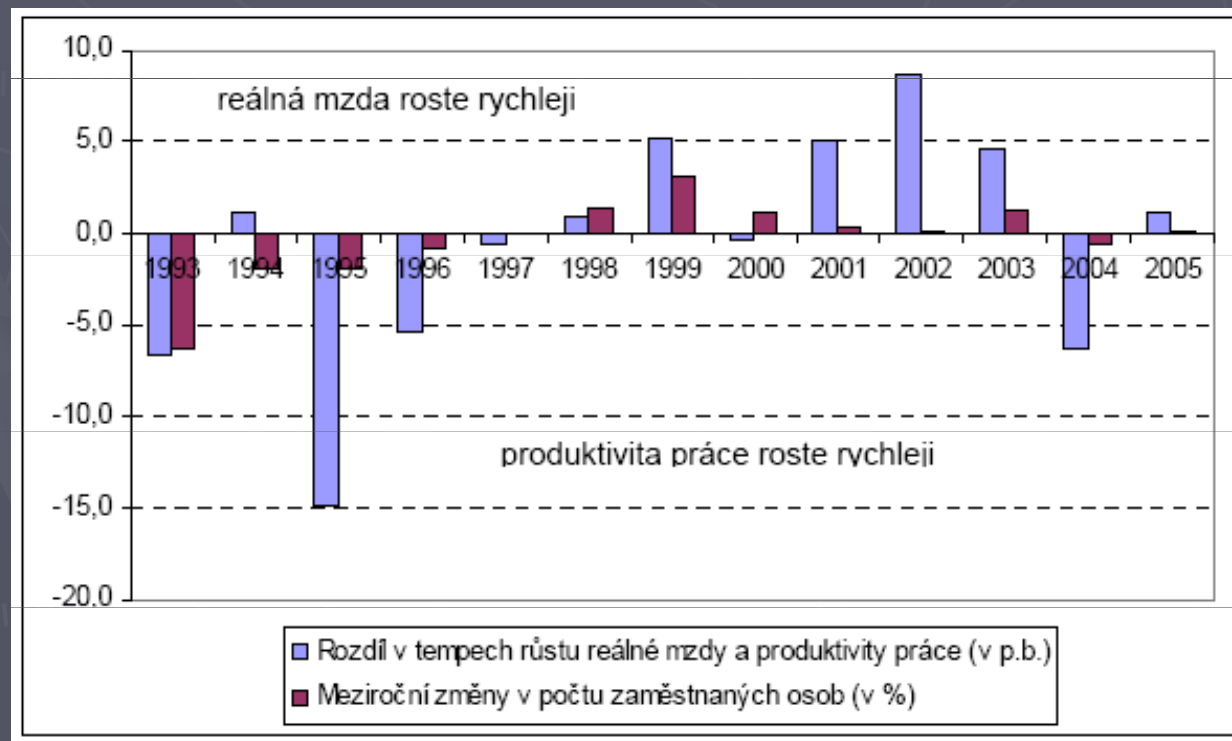
Zdroj: Ékes (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Nesoulad tempa růstu produktivity práce a reálné mzdy a vliv na zaměstnanost v Maďarsku



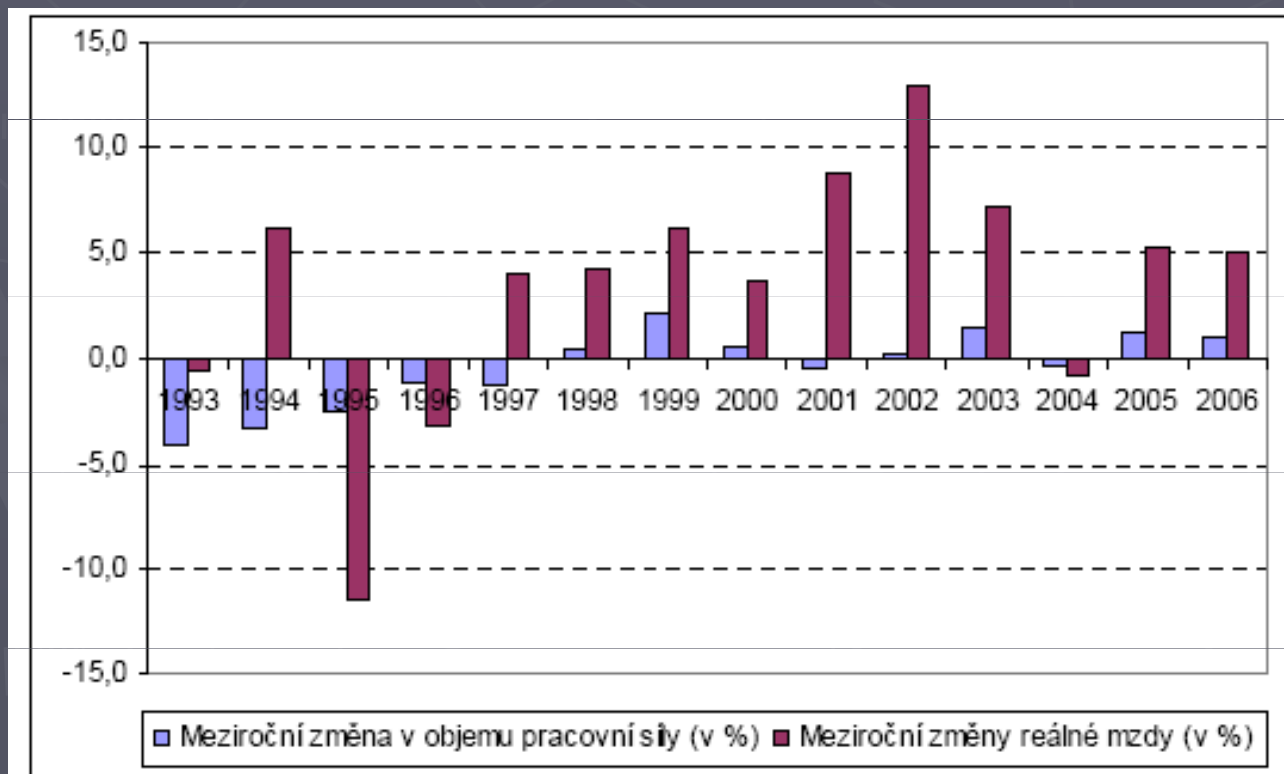
Zdroj: Ékes (2007)

11. Porovnání vývoje trhu práce v zemích V4

11.3 Maďarsko

11.3.7 Chování nabídky a poptávky na trhu práce

Vývoj reálné mzdy a objemu pracovní síly v Maďarsku



Zdroj: Ékes (2007)